

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA. 410.004.03.2016
P/16/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/021 – Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Inga Piotrowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99500 z dnia 9 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Technicznych w Radomiu im. Tadeusza Kościuszki ¹ ul. Limanowskiego 26/30, 26-600 Radom
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bernadeta Kudas – Dyrektor Szkoły (dowód: akta kontroli tom I str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Dyrektor Szkoły w okresie objętym kontrolą³ zapewniła, określone w przepisach prawa, warunki do rozwoju zawodowego dziewięciu nauczycielom stażystom ubiegającym się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego, poprzez: wyznaczenie opiekuna stażu oraz umożliwienie obserwacji i prowadzenia zajęć przez nauczycieli stażystów. Terminowo wdrożyła kolejne etapy procedury związanej z procesem uzyskiwania stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego.

Stwierdzone w kontrolowanej działalności nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- prowadzeniu przez nauczycieli stażystów zajęć dydaktycznych w obecności opiekunów lub Dyrektora (w trzech przypadkach) i obserwowaniu zajęć prowadzonych przez opiekunów (w dwóch przypadkach), z mniejszą częstotliwością (w wymiarze miesięcznym) niż określona w § 6 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli⁴;
- niewydaniu przez Dyrektora (w czterech przypadkach) zaświadczenia, które nauczyciel stażysta jest zobowiązany dołączyć do wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego niezbędnego do awansu, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli oraz nieprzeanalizowaniu pod tym kątem kompletności przedmiotowych wniosków, pomimo stosownych obowiązków określonych w § 11 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia;
- powołaniu (we wszystkich przypadkach) Komisji kwalifikacyjnej w składzie niezgodnym (dwóch członków zamiast trzech) z wymogami art. 9g ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁵;
- sporządzaniu przez Komisję kwalifikacyjną (we wszystkich przypadkach) protokołów z rozmów kwalifikacyjnych (w odniesieniu do treści pytań

¹ Dalej: Szkoła.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Kontrolą objęto lata szkolne 2012/2013-2015/2016 - do czasu zakończenia kontroli oraz okres wcześniejszy, w takim zakresie w jakim miał on wpływ na kontrolowaną działalność.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 393; dalej: rozporządzenie w sprawie awansu nauczycieli.

⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.; dalej: ustawa KN.

i odpowiedzi) niezgodnie z wymogami, określonymi w § 14 ust. 1 pkt 4, w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli;

- zamieszczaniu w protokołach sporządzonych przez Komisję kwalifikacyjną, jednozdaniowych uzasadnień dokonywanych rozstrzygnięć, nieodnoszących się do stopnia i zakresu spełniania przez nauczycieli stażystów wymogów określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

W Szkole nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań w zakresie dokumentowania przebiegu stażu, co zdaniem NIK, utrudniało Dyrektor Szkoły monitorowanie i sprawowanie pełnego nadzoru nad realizacją zadań przez nauczycieli stażystów i ich opiekunów.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie nauczycielowi stażyscie ubiegającemu się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego warunków do rozwoju zawodowego

Opis stanu
faktycznego

1.1. Warunki organizacyjne do rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę

W roku szkolnym 2015/2016 (stan na 30 września 2015 r.) w Szkole było zatrudnionych 109 nauczycieli, z tego: 59 nauczycieli dyplomowanych, 30 nauczycieli mianowanych, 17 nauczycieli kontraktowych i 3 nauczycieli stażystów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 5-14)

W latach 2013-2015 awans na stopień nauczyciela kontraktowego uzyskało sześć osób⁶. W roku szkolnym 2015/2016 staż na stopień nauczyciela kontraktowego rozpoczęły (i kontynuują) trzy osoby. Powyżsi nauczyciele nawiązali stosunek pracy w Szkole, jako nauczyciel stażysta z dniem 1 września, rozpoczynając z tym dniem staż na stopień nauczyciela kontraktowego, stosownie do art. 9d ust. 1 ustawy KN.

(dowód: akta kontroli tom I str. 34-36, 128, 134, 181, 219, 258, 298, 340, 380, 402, 412)

Dyrektor Szkoły każdorazowo od 1 września przydzieliła nauczycielowi stażyscie opiekuna spośród nauczycieli zatrudnionych w Szkole. W sześciu przypadkach opiekunem stażu był nauczyciel dyplomowany (jeden z nich był pedagogiem szkolnym), w pozostałych dwóch nauczyciel mianowany⁷. Opiekunowie prowadzili w Szkole tożsame lub pokrewne rodzaje zajęć.

(dowód: akta kontroli tom I str. 37-80, 102-122)

W kontrolowanym okresie spośród ogółem ośmiu opiekunów stażu, siedmiu uczestniczyło 7 marca 2013 r. w sześciogodzinnym szkoleniu nt. „Odpowiedzialność i obowiązki nauczyciela w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i organizacyjnych szkoły w świetle kierunków polityki oświatowej”⁸, w programie którego, osiem zagadnień (na 10) dotyczyło spraw związanych z uzyskaniem stopnia awansu zawodowego, tj.: przepisów regulujących procedurę awansu zawodowego nauczycieli, roli i zadań opiekuna stażu, oceny dorobku zawodowego za okres stażu, rozmowy kwalifikacyjnej i egzaminacyjnej⁹.

⁶ W tym czterech nauczycieli stażystów uzyskało awans na stopień nauczyciela kontraktowego w 2014 r. (staż odbyty w roku szkolnym 2013/2014) i dwóch – w 2015 r. (staż odbyty w roku szkolnym 2014/2015). W 2013 r. nikt nie ubiegał się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego.

⁷ Jeden z nauczycieli mianowanych wyznaczony był dwa razy na opiekuna nauczycieli stażystów, odpowiednio w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016.

⁸ W szkoleniu również uczestniczył jeden z nauczycieli stażystów odbywający staż w roku szkolnym 2013/2014.

⁹ Szkolenie prowadzone było przez Instytut Kształcenia EKO-TUR z Warszawy w siedzibie Szkoły.

Spółród ośmiu opiekunów stażu, sześciu było egzaminatorami¹⁰, a dwóch przewodniczącymi zespołu przedmiotowego. Opiekunowie stażu nie byli ekspertami ds. awansu zawodowego, nie pełnili funkcji wewnątrzszkolnego koordynatora doskonalenia zawodowego nauczycieli, nie realizowali własnego programu kształcenia, nie prowadzili laureatów lub/i finalistów konkursów wojewódzkich lub ogólnopolskich oraz nie przewodniczyli zespołom zadaniowym/projektowym.

Jeden z opiekunów stażu¹¹, wyznaczony do pełnienia tej roli w roku szkolnym 2013/2014, nie pełnił żadnej z powyższych funkcji i nie realizował ww. zadań oraz nie uczestniczył w ww. szkoleniu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 48, 78, 80-98)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nauczyciel ten został wybrany na opiekuna stażu, ponieważ prowadził on zajęcia najbardziej zbliżone do zajęć, które miał prowadzić nauczyciel stażysta, a żaden z innych nauczycieli w Szkole takich zajęć nie prowadził i nie posiadał wykształcenia związanego z energetyką cieplną. Nauczyciel ten nie uczestniczył w szkoleniu z 7 marca 2013 r. z przyczyn osobistych. Brał natomiast udział w spotkaniach dyrektora z opiekunami, wynikających z planu nadzoru pedagogicznego na 2013/2014, na których omawiana była problematyka staży nauczycielskich.

(dowód: akta kontroli tom II str. 45, 50-51)

W ramach nadzoru pedagogicznego (w planie nadzoru pkt „Wspomaganie - szkolenia – narady”) Dyrektor zrealizowała szkolenie nt. „Opracowanie planu rozwoju zawodowego” - we wrześniu 2013 r. oraz drugie nt. „Opracowanie sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego” - w maju 2014 r., tuż przed zakończeniem staży.

Dyrektor oświadczyła, że szkolenia te miały charakter zespołowych konsultacji, na których byli obecni wszyscy nauczyciele, tj. opiekunowie i stażyści, którzy w danym roku szkolnym odbywali staże podwyższające awans zawodowy (na kontraktowego, mianowanego czy dyplomowanego). Na szkoleniu wrześniowym poinformowała o fakcie zatwierdzenia planu rozwoju zawodowego i zwróciła uwagę na konieczność wypełniania wszystkich zapisanych punktów w tym planie, natomiast w trakcie szkolenia majowego przypominała zainteresowanym o sposobie i terminie przekazania dokumentacji z odbytego stażu, zgodnie z obowiązującymi w tym względzie przepisami – ustawy KN i rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

(dowód: akta kontroli tom I str. 444, 450, 452)

Nauczyciel języka polskiego, będący opiekunem stażu w roku szkolnym 2013/2014, systematycznie osiągał z prowadzonymi oddziałami dodatnie wskaźniki Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD).

(dowód: akta kontroli tom I str. 83)

W kontrolowanym okresie miesięczny dodatek z tytułu pełnienia funkcji opiekuna stażu przyznawany przez Dyrektora Szkoły na okres od 1 września do 31 maja wynosił 80,0 zł, zgodnie z Regulaminem wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Gminę Miasta Radom¹². W ww. Regulaminie nie podano okresu, za który powinien być wypłacany przedmiotowy dodatek.

¹⁰ Trzech egzaminatorów maturalnych odpowiednio z języka polskiego, niemieckiego i angielskiego oraz trzech egzaminatorów zawodowych, odpowiednio w zawodzie technik informatyk, elektryk, technik energetyk i technik elektryk.

¹¹ Nauczyciel przedmiotów zawodowych - podstawy termodynamiki mechaniki płynów oraz matematyki.

¹² W latach 2013-2014 wysokość dodatku funkcyjnego z tego tytułu określał Regulamin przyjęty uchwałą Nr 283/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z 27 lutego 2012 r., ze zm., a w latach 2015-2016 - Regulamin przyjęty uchwałą Nr 809/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z 27 października 2014 r., ze zm.

W poszczególnych latach z okresu od 1 września 2013 r. do 30 maja 2016 r. wynagrodzenie z tytułu dodatku funkcyjnego należne opiekunom nauczycieli stażystów aplikujących do stopnia nauczyciela kontraktowego kształtowało się następująco: 2013 r. - 1 266,66 zł (okres od września do grudnia¹³); 2014 r. - 2 178,69 zł; 2015 r. - 1 760,00 zł i 2016 r. - 1 200,00 zł (okres od stycznia do maja).

(dowód: akta kontroli tom I str. 99-122)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zgodnie z art. 9c ust. 5 ustawy KN zadania opiekuna stażu winny być realizowane w okresie tego stażu. Skoro ustawa KN określa długość stażu w wymiarze dziewięciu miesięcy (art. 9c ust 1 pkt 1 ustawy KN) to, jej zdaniem, tylko ten okres może być zaliczony do wypłacania dodatku za pełnienie tej funkcji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 52, 55-57)

Spośród dziewięciu nauczycieli stażystów, ośmiu złożyło Dyrektorowi Szkoły plan rozwoju zawodowego w terminie 20 dni od dnia rozpoczęcia zajęć w danym roku szkolnym, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli. W jednym przypadku na planie widnieje data przekazania 30 września 2013 r., tj. 10 dni po terminie.

(dowód: akta kontroli tom I str. 130, 181, 219, 258, 298, 340, 380, 400, 412)

W okresie stażu nauczyciele realizowali plany rozwoju zawodowego, które (poza jednym przypadkiem) zostały zatwierdzone przez Dyrektora Szkoły w terminie określonym w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli¹⁴.

W przypadku planu rozwoju zawodowego jednego z trzech nauczycieli, odbywających staż w roku szkolnym 2015/2016, fakt jego zatwierdzenia przez Dyrektora Szkoły nie został udokumentowany.

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 134, 181, 219, 258, 299, 341, 380, 400, 412)

Po zakończeniu stażu nauczyciele złożyli Dyrektor Szkoły sprawozdania z realizacji planów rozwoju zawodowego, w terminie określonym § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli¹⁵.

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 155, 201, 239, 277, 323, 363)

W Szkole nie zostały wprowadzone wewnętrzne uregulowania określające zasady przeprowadzania i organizacji stażu nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 123-125)

Dyrektor Szkoły w wyjaśnieniach podała, iż w jej ocenie wszelkie zasady postępowania w ww. sprawie określa rozporządzenie w sprawie awansu nauczycieli oraz ustawa KN, w których nie wskazuje się na konieczność stworzenia przez dyrektora szkoły tego rodzaju uregulowań wewnętrznych, tym bardziej, że szczegółowo omawiają one drogę postępowania nauczycieli, którzy podnoszą swój poziom awansu zawodowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 126-127)

Dyrektor każdorazowo określiła (między 10 a 30 września) pisemnie zakres obowiązków opiekuna nauczyciela stażysty, które obejmowały: umożliwienie stażyście obserwacji raz w miesiącu zajęć dydaktycznych, wychowawczych i innych prowadzonych przez opiekuna; obserwację zajęć stażysty przez opiekuna stażu raz w miesiącu; pomoc merytoryczną i organizacyjną przy planowaniu zajęć, konspektów, rozkładów pracy oraz wystawienie projektu planu oceny dorobku zawodowego. W powyższym zakresie obowiązków opiekuna nie ujęto zagadnień dotyczących

¹³ Dodatek za pełnienie funkcji opiekuna stażu został zmniejszony w przypadku dwóch opiekunów w 2013 r. i 2014 r., z powodu choroby (21 dni) o 56,00 zł oraz z powodu urlopu bezpłatnego (7 dni) o 18,65 zł.

¹⁴ Zgodnie z tym przepisem dyrektor szkoły powinien zatwierdzić projekt planu w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć.

¹⁵ Zgodnie z tym przepisem w terminie 30 dni od dnia zakończenia stażu nauczyciel zobowiązany jest do złożenia dyrektorowi szkoły sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego.

dokumentowania realizacji zadań oraz sporządzania okresowych sprawozdań z realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli tom I str. 38, 42, 47, 51, 56, 60, 62, 68, 72)

W sześciu przypadkach zostały zawarte pisemne kontrakty pomiędzy nauczycielem stażystą, a opiekunem stażu¹⁶. W pozostałych trzech przypadkach kontrakty takie nie zostały zawarte.

(dowód: akta kontroli tom I str. 146, 187, 230-231, 269, 311, 354-355, 390-391, 405, 416-417)

W pięciu z sześciu zawartych ww. kontraktów, jako zadanie opiekuna stażu ujęto m.in. udzielanie pomocy nauczycielom stażystom w opracowaniu planu rozwoju zawodowego nauczyciela, bez sprecyzowania zakresu i sposobu tej pomocy.

(dowód: akta kontroli tom I str. 146, 230, 269, 311, 354, 390; tom II str. 1)

Opiekunowie stażu oświadczyli, iż udzielali nauczycielom stażystom pomocy w przygotowaniu ww. planu (art. 9c ust. 4 ustawy KN), jednakże nie zostało to przez nich udokumentowane, bo nie ma takiego obowiązku ustawowego. Pomoc ta polegała na udzielaniu wskazówek i rad dotyczących działań i przedsięwzięć, które można umieścić w planie rozwoju zawodowego nauczycieli.

(dowód: akta kontroli tom II str. 60-97)

Plany rozwoju zawodowego opracowane przez stażystów obejmowały zagadnienia (wymagania) niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

We wszystkich dziewięciu planach przewidziano doskonalenie zawodowe w różnych formach, np. udział w warsztatach, kursach, szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych, konferencjach zespołach samokształceniowych, bez wskazania ich zakresu merytorycznego¹⁷.

Plany rozwoju zawodowego miały formę tabeli, w której ujęto: zadania, formy realizacji, terminy, spodziewane efekty/dowody realizacji, osoby wspierające (w sześciu na dziewięć planów), bez wskazania zakresu i sposobu wsparcia.

Plany te nie zawierały wskaźników osiągnięć przyporządkowanych poszczególnym zadaniom (czynnościom) służącym realizacji wymagań określonych w § 6 ust. 2 ww. rozporządzenia. W planach, za wyjątkiem jednego, jako cel główny wskazano: „Uzyskanie stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego”.

(dowód: akta kontroli tom I str. 135-154, 182-200, 220-238, 259-276, 299-322, 341-362, 381-395, 401-410, 413-428)

Dyrektor wyjaśniła, iż w żadnym przepisie regulującym odbywanie stażu nie ma opisanych wskaźników, które dyrektor szkoły winien zbadać w czasie, czy po odbytych stażu. Dlatego też nie wymagała, aby były ujęte mierzalne wskaźniki osiągnięć w planach rozwoju zawodowego, gdyż nie ma takiego wymogu. W jej ocenie, gdyby chciała się odnieść do mierzalności wskaźników, to jedynym porównywalnym elementem odbytych staży jest ilość dokonanych obserwacji przez opiekuna, czy stażystę. Wskaźniki osiągnięć winny jednak stawiać nie na ilość lecz jakość pracy, a to nie jest w przepisach określone żadnymi standardami. Wskaźniki (kryteria sukcesu) winny też określać specyfikę prowadzonych zajęć, co w przypadku kierowanej przez nią Szkoły jest zadaniem bardzo niewymiernym. Trudno porównywać umiejętność prowadzenia zajęć ogólnokształcących z zawodowymi, szczególnie porównując pracę tylko jednego roku szkolnego.

(dowód: akta kontroli tom II str. 44, 46)

¹⁶ Określały one formę współpracy, zadania i zakres obowiązków, zarówno nauczyciela stażysty jak i opiekuna stażu, tak jak obowiązujące w tym zakresie przepisy. Nie były one parafowane przez Dyrektora Szkoły.

¹⁷ Za wyjątkiem dwóch planów rozwoju zawodowego, sporządzonych przez stażystów, którzy uzupełniali wykształcenie pedagogiczne i wskazali ten zakres doskonalenia.

Plany rozwoju zawodowego opracowane przez wszystkich nauczycieli stażystów ubiegających się w kontrolowanym okresie o awans na stopień nauczyciela kontraktowego, w pewnym stopniu nawiązywały do rekomendacji określonych w planie nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny¹⁸, realizowały główne cele programu wychowawczego¹⁹, programu profilaktyki²⁰, natomiast nie były zindywidualizowane w odniesieniu do przedmiotu nauczania i osoby stażysty. Analiza zadań ujętych w planach rozwoju nie pozwala na stwierdzenie jakiego przedmiotu uczy stażysta i jakie ma indywidualne potrzeby w zakresie np. doskonalenia zawodowego.²¹

Sporządzane przez poszczególnych nauczycieli stażystów sprawozdania z realizacji planów rozwoju miały formę opisową i odnosiły się do zadań, określonych w sposób ogólny, w planach.

(dowód: akta kontroli tom I str.147-154, 192-200, 232-238, 270-276, 312-322, 356-362, 392-395, 409-410, 421-428, 432-502)

Jak wynika z treści sporządzonych przez nauczycieli stażystów sprawozdań z realizacji planów rozwoju zawodowego, Dyrektor Szkoły umożliwiła im realizację zadań związanych z awansem zawodowym, zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1-3, w związku z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, tj. stażyści:

- zapoznali się z organizacją, zadaniami i zasadami funkcjonowania Szkoły, sposobem prowadzenia dokumentacji obowiązującej w Szkole, przepisami dotyczącymi zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy;
- obserwowali (łącznie 87 obserwacji) co najmniej jedną godzinę zajęć dydaktycznych w miesiącu prowadzonych przez opiekuna stażu, a następnie je z nim omawiali (z obserwacji sporządzano arkusze obserwacji lekcji lub notatki), za wyjątkiem dwóch stażystów, w przypadku których obserwacje takie nie odbyły się z wymaganą częstotliwością (co najmniej raz w miesiącu)²²;
- prowadzili zajęcia dydaktyczne z uczniami w obecności opiekuna stażu lub Dyrektora Szkoły, w wymiarze co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu, za wyjątkiem trzech nauczycieli stażystów, których zajęcia nie były obserwowane przez ww. osoby z wymaganą częstotliwością (co najmniej raz w miesiącu)²³;

¹⁸ Przykładowo plan jednego ze stażystów z roku szkolnego 2013/2014 przewidywał m.in.: prowadzenie dodatkowych zajęć dla uczniów o niskich możliwościach edukacyjnych oraz poszerzanie wiedzy i umiejętności z zakresu potrzeb opiekuńczo - wychowawczych, co wpisywało się w rekomendacje zamieszczone w planie nadzoru pedagogicznego na ten rok szkolny dotyczące zwrócenia uwagi na: wspomaganie ucznia z trudnościami w nauce; sposoby rozwiązywania problemów klasowych, prowadzenie lekcji wychowawczych, dbałość o przestrzeganie norm społecznych.

Plan rozwoju zawodowego opracowany przez innego stażystę z roku szkolnego 2013/2014 przewidywał m.in. indywidualizację zajęć dla uczniów zdolnych, co wpisywało się w rekomendację zamieszczoną w planie nadzoru pedagogicznego na 2013/2014 dotyczącą pracy z uczniem zdolnym na zajęciach pozalekcyjnych.

¹⁹ Nadrzędnym celem określonym w programie wychowawczym 2013/2014 i 2015/2016 była dbałość o wszechstronny rozwój osobowy ucznia, natomiast program wychowawczy 2014/2015 odwoływał się do celów kształcenia i wychowania określonych w ustawie o systemie oświaty.

²⁰ Szkolny program profilaktyki na lata 2013-2016, jako cel główny wskazywał stałe monitorowanie sytuacji wychowawczej wspieranie młodzieży w rozwoju, co we wszystkich przypadkach wpisuje się w zadania ujęte w planach rozwoju zawodowego opracowanych przez nauczycieli stażystów.

²¹ W planach tych nie wskazano konkretnych umiejętności dydaktycznych i metodycznych właściwych dla przedmiotu/rodzaju zajęć, czy zadań wychowawczych niezbędnych dla rozwoju warsztatu zawodowego nauczyciela.

²² Jeden z nauczycieli stażystów takich obserwacji nie przeprowadził w grudniu 2013 r. (w okresie stażu ogółem osiem razy obserwował zajęcia prowadzone przez opiekuna stażu). Drugi nauczyciel stażysta nie obserwował zajęć prowadzonych przez opiekuna stażu lub innych nauczycieli we wrześniu, listopadzie 2013 r. oraz styczniu i lutym 2014 r. (w okresie stażu ogółem dziesięć razy obserwował zajęcia prowadzone przez opiekuna stażu).

²³ Zajęcia prowadzone przez jednego z tych stażystów nie były obserwowane w lutym 2014 r. (ogółem dziewięć zajęć przez niego przeprowadzonych było w okresie stażu przedmiotem obserwacji ze strony opiekuna stażu lub Dyrektora Szkoły). Zajęcia prowadzone przez drugiego stażystę nie były obserwowane w listopadzie 2013 r. oraz w lutym, marcu i maju 2014 r. (ogółem 11 zajęć prowadzonych przez tego stażystę było obserwowanych w okresie stażu). Zajęcia prowadzone przez kolejnego nauczyciela stażystę odbywającego staż w bieżącym roku szkolnym nie były obserwowane w listopadzie 2015 r.

- uczestniczyli w formach kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia, w tym: 13 zewnętrznych (dwie osoby odbyły kurs kwalifikacyjny pedagogiczny dla czynnych zawodowo nauczycieli), dwóch konferencjach, sześciu szkoleniach oraz siedmiu posiedzeniach szkoleniowych Rady Pedagogicznej²⁴.

Sześciu stażystów w trakcie odbywania stażu rozpoczęło studia (w tym dwóch - podyplomowe i czterech - II stopnia).

Wszystkie obserwowane zajęcia prowadzone przez nauczycieli stażystów omawiane były z opiekunem stażu. Z obserwacji opiekunowie sporządzali, w różnej formie, arkusze obserwacji lekcji zawierające: ocenę stopnia realizacji (m.in. zgodności tematu lekcji z programem nauczania, zastosowane metody pracy), czynniki określające jakość lekcji (m.in. poziom osiągnięcia założonych celów, efektywność uczenia się, zastosowane pomoce dydaktyczne), „wnioski i zalecenia poobserwacyjne lekcji pod kątem realizacji planu rozwoju zawodowego/inne uwagi o przebiegu zajęć”. Uwagi i zalecenia opiekunowie sformułowali wobec sześciu z dziewięciu stażystów (łącznie 47 w 28 arkuszach, na ogółem 87 arkuszy)²⁵.

(dowód: akta kontroli tom I str. 136-139, 168-169, 182-186, 206-207, 221-223, 245-246, 260-262, 283-284, 300-304, 327-328, 342-346, 366-369, 382-384, 396-399, 402-403, 411, 414-415, 429-430, tom II str. 119)

Nauczyciele stażyści w planach rozwoju zawodowego nie przewidywali korzystania w okresie stażu z pomocy merytorycznej i metodycznej placówek i instytucji oświatowych oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej²⁶, bo jak oświadczyła Dyrektor Szkoły, nie mieli takiej potrzeby.

(dowód: akta kontroli tom I str. 147, 192, 232, 270, 312, 356, 392, 409, 421, 431)

1.2. Nadzór Dyrektora Szkoły nad realizacją zadań przez opiekuna stażu oraz nad wdrażaniem planu rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego

Plany nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2013/2014 i 2015/2016 przewidywały w ramach nadzoru dokonywanie oceny dorobku zawodowego nauczycieli za okres odbywania stażu na kolejny stopień zawodowy. W planie nadzoru na rok 2014/2015 zadania tego nie wymieniono. W żadnym z ww. planów nadzoru nie ujęto zadań związanych z nadzorem nad odbywaniem stażu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 440, 453-457, 462)

Dyrektor Szkoły nie dokumentowała diagnozowania przed zatwierdzeniem planu rozwoju zawodowego umiejętności nauczyciela stażysty wyniesionych ze szkoły wyższej.

(dowód: akta kontroli tom II str. 1)

Dyrektor Szkoły w wyjaśnieniach w tej sprawie podała, że każdy z nauczycieli rozpoczynających pracę w Szkole w czasie rozmowy rekrutacyjnej przedstawiał swoje dokumenty, tj. dyplom ukończenia wyższej uczelni oraz w przypadku posiadania kwalifikacji pedagogicznych zaświadczenie bądź suplement do dyplomu i był to dla niej moment diagnozowania i sprawdzania ich kompetencji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 44, 47-48)

(ogółem w okresie od września 2015 r. do marca 2016 r. siedem zajęć prowadzonych przez tego stażystę było przedmiotem obserwacji).

²⁴ W tych posiedzeniach szkoleniowych brali udział wszyscy stażyści, odbywający staż w danym roku szkolnym: czterech stażystów z roku 2013/2014, dwóch stażystów z roku 2014/2015 oraz trzech stażystów z roku 2015/2016.

²⁵ M.in.: „zwiększyć metody aktywizujące uczniów”; „dostosować metody do możliwości uczniów”, „zwrócić uwagę na pracę samodzielną”, „stosować metody audiowizualne”, „poprawić dyscyplinę na lekcjach”, „uczniowie nie pracowali samodzielnie”, „zwiększyć zaangażowanie uczniów na lekcji”, „nauczyciel nie stwarzał uczniom możliwości wykonania dodatkowych zadań”, „sprawdzać wiedzę uczniów”.

²⁶ O czym mowa w § 4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

Dyrektor nie dokumentowała przeprowadzania analiz planu rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów przed ich zatwierdzeniem.

(dowód: akta kontroli tom II str. 1)

Dyrektor Szkoły w wyjaśnieniach w tej sprawie podała, że nie posiada dokumentów, z których wynikałoby, że dokonywała takiej analizy, ponieważ nie ma takiego wymogu, a potwierdzeniem faktu jej przeprowadzania jest zatwierdzenie przez nią każdego z planów rozwoju zawodowego i braku do nich uwag na piśmie.

(dowód: akta kontroli tom II str. 44, 46)

Sporządzane przez nauczycieli stażystów plany rozwoju zawodowego nie były modyfikowane w trakcie stażu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 135, 181-182, 220, 259, 299, 341, 381, 401, 413)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż w jej ocenie nie było takiej potrzeby, ponieważ opracowane plany rozwoju zawodowego przez stażystów, z pomocą opiekunów stażu, miały właściwie określone cele i zadania, które nie wymagały żadnych zmian.

(dowód: akta kontroli tom II str. 44, 46-47)

W kontrolowanym okresie Dyrektor Szkoły przeprowadziła osiem obserwacji zajęć nauczycieli stażystów²⁷ w trakcie odbywania przez nich stażu na stopień nauczyciela kontraktowego (jeden raz obserwowała każdego nauczyciela), za wyjątkiem stażysty, który odbywa staż w roku szkolnym 2015/2016. Z obserwacji tych zostały sporządzone arkusze obserwacji (osiem), podpisane przez nauczyciela stażystę i Dyrektora, ze wskazaniem daty rozmowy po zakończonej obserwacji. Arkusze zawierały m.in. wnioski z obserwowanych umiejętności nauczyciela, opis mocnych stron pracy nauczyciela i ewentualne zalecenia i uwagi dotyczące działania i obszarów pracy nauczyciela wymagające doskonalenia i modyfikacji²⁸. Łącznie Dyrektor sformułowała 10 zaleceń (w sześciu arkuszach obserwacji), które dotyczyły sposobu prowadzenia lekcji²⁹.

(dowód: akta kontroli tom II str. 2-17, 62, 70-81, 84-91)

W okresie objętym kontrolą nie był przypadków skierowania przez Dyrektora Szkoły nauczyciela stażysty na zewnętrzne formy doskonalenia zawodowego³⁰.

(dowód: akta kontroli tom I str. 141, 188, 225, 265, 306, 349, 386, 405, 417)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż nauczyciele stażyści nie byli specjalnie kierowani na dodatkowe szkolenia w okresie stażu, gdyż zależało jej głównie na tym, by nauczyciele nowoprzyjęci rzetelnie wypełnili swoje obowiązki jako stażyści i całą energię skierowali na dobre odbycie stażu i na wypełnienie wszystkich punktów zawartych w swoim planie rozwoju zawodowego. Jako młodzi pedagodzy musieli przede wszystkim sprostać nowym wyzwaniom, jakie stawia przed nauczycielami praca z młodzieżą w szkole ponadgimnazjalnej. Ponadto, w jej ocenie, dopiero uzyskanie stopnia nauczyciela kontraktowego pozwala na ukierunkowanie go na dalsze doskonalenie zawodowe.

(dowód: akta kontroli tom II str. 45, 49-50)

Dyrektor Szkoły nie dokumentowała sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zadań przez nauczycieli wyznaczonych na opiekunów staży.

(dowód: akta kontroli tom II str. 1)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż nie posiada dokumentacji z nadzoru pedagogicznego, bo nie ma takiego wymogu. Nadzór z jej strony nad pracą opiekunów stażystów, jak

²⁷ W planach nadzoru pedagogicznego na kolejne lata szkolne ujęto obserwacje wszystkich nauczycieli, bez wyszczególnienia stażystów.

²⁸ Arkusze miały inną strukturę i treść niż arkusze obserwacji sporządzane przez opiekunów stażystów.

²⁹ M.in. aktywizowanie uczniów na lekcji i nagradzanie tej aktywności ocenami, podsumowywanie z uczniami poznanego materiału, eliminowanie udzielania przez uczniów odpowiedzi „chórem” i „za cicho”.

³⁰ Trzech nauczycieli uzupełniało w czasie stażu brakujące przygotowanie pedagogiczne.

i samych nauczycieli stażystów opierał się na cyklicznych rozmowach ze stażystami i ich opiekunami oraz zasięgania opinii kierownictwa Szkoły na temat przebiegu staży. Wicedyrektorzy oraz Kierownik kształcenia praktycznego informowali ją o zaangażowaniu stażystów w pracę Szkoły. Potwierdzali również współpracę z pedagogiem i psychologiem szkolnym. Ważną formą nadzoru było także obserwowanie przez nią zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę, zazwyczaj w połowie odbytego stażu, ponieważ mogła ocenić szerzej, czy właściwie są realizowane zadania przez nauczyciela stażystę wynikające z jego planu rozwoju zawodowego. Sprawowany nadzór nad stażystami obejmował również weryfikację dokumentów szkolnych, w tym także sposób prowadzenia przez nich dziennika elektronicznego Librus oraz zapoznavanie się z efektami uczestnictwa stażystów w pracach komisji przedmiotowych i realizowania zajęć zgodnie z art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy KN (tzw. „19. godziny”). Regularnie sprawdzała, czy stażyści uczestniczą również w radach pedagogicznych i w tzw. comiesięcznych dyżurach pedagogicznych przeznaczonych do spotkań z rodzicami oraz czy wypełniają właściwie, dbając o bezpieczeństwo uczniów, dyżury podczas przerw lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli tom II str. 45, 49)

W kontrolowanym okresie nie było przypadków zmiany wyznaczonego nauczycielowi opiekuna stażu³¹.

(dowód: akta kontroli tom II str. 1)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dwóch nauczycieli stażystów z roku szkolnego 2013/2014 nie spełniło wymogu określonego w § 6 ust.1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, tj. nie uczestniczyło jako obserwator w zajęciach prowadzonych przez opiekuna stażu lub innych nauczycieli z wymaganą częstotliwością (co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu).

Trzech nauczycieli stażystów, w tym dwóch z roku szkolnego 2013/2014 oraz jeden z roku szkolnego 2015/2016 nie spełniło wymogu określonego w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, tj. nie prowadziło zajęć z uczniami w obecności opiekuna stażu lub dyrektora szkoły z wymaganą częstotliwością (co najmniej jedna godzina zajęć w miesiącu).

(dowód: akta kontroli tom I str. 168, 245-246, 283-284)

Dyrektor Szkoły w wyjaśnieniach w tych sprawach podała m.in., iż przyczynami występowania tego rodzaju sytuacji były różnego rodzaju wydarzenia organizacyjno-losowe (m.in. choroby, urlopy, ferie). W przypadku części z tych stażystów została dopełniona ilość odbytych spotkań i obserwacji, np. jeden ze stażystów przeprowadził w sumie 11 zajęć, które były obserwowane przez opiekuna stażu i dyrektora szkoły, a sam uczestniczył w 10 zajęciach jako obserwator.

(dowód: akta kontroli tom II str. 29, 32-33, 38, 39-43)

2. Plan rozwoju zawodowego jednego z nauczycieli stażystów zatrudnionego 1 września 2013 r., nosi datę złożenia 30 września 2013 r., tj. 10 dni po terminie wskazanym w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

(dowód: akta kontroli tom I str. 134, 147)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż ww. plan rozwoju zawodowego był przedstawiony i przyjęty między 15 a 20 września 2013 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami, podobnie jak i plany innych nauczycieli, rozpoczynających w tym roku szkolnym, swoje staże na nauczyciela kontraktowego. Plan ten, wymagał jedynie poprawy

³¹ Kilku dniowe zwolnienia lekarskie (łącznie 21 dni) i urlop bezpłatny (7 dni) opiekunów stażystów nie stanowiły przesłanek do zmiany opiekuna.

z powodu złego sformatowania i stąd poprawiony wydruk tego planu został dostarczony później i przybito datę przyjęcia 30 września 2013 r. Ponadto stwierdziła, że nie byłaby w stanie zapoznać się z ww. planem i go zatwierdzić tego samego dnia, gdyby wcześniej nie zapoznała się z jego treścią.

(dowód: akta kontroli tom II str. 28, 30)

3. W jednym przypadku plan rozwoju zawodowego opracowany przez nauczyciela stażystę odbywającego staż w roku szkolnym 2015/2016 nie posiadał daty zatwierdzenia przez Dyrektora Szkoły.

(dowód: akta kontroli tom I str. 380-381, 392-395)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż przez nieuwagę, w jednym przypadku na ww. planie nie została umieszczona adnotacja o zaakceptowaniu i zatwierdzeniu go do realizacji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 28, 31)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Dyrektor Szkoły nie opracowała wewnętrznych procedur w zakresie przeprowadzania i organizacji stażu nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego. Zdaniem NIK, brak takich uregulowań utrudnia monitorowanie i sprawowanie pełnego nadzoru nad przebiegiem stażu. Co prawda, Dyrektor określiła pisemnie, przewidziane przepisami prawa, zadania opiekuna stażu, lecz nie zawierały one w szczególności odniesień do sposobu i zakresu dokumentowania realizacji tych zadań.

2. Zgodnie z art. 9c ust. 3 ustawy KN w okresie stażu nauczyciel realizuje własny plan rozwoju zawodowego, co oznacza, że plany nauczycieli stażystów powinny być bardziej zindywidualizowane pod kątem ich umiejętności i potrzeb oraz uwzględniać specyfikę nauczanego przez stażystę przedmiotu. Powinny być również, zdaniem NIK, w większym stopniu powiązane z priorytetami Szkoły i zadaniami służącymi ich realizacji, ujętymi w planie nadzoru pedagogicznego, w programie wychowawczym i w szkolnym programie profilaktyki.

Ocena częściowa

Dyrektor Szkoły umożliwiła nauczycielom stażystom odbycie stażu, niezbędnego do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego. Wyznaczyła opiekunów stażu i pisemnie określiła im zadania. Umożliwiła stażystom m.in. prowadzenie zajęć dydaktycznych w obecności opiekunów i obserwowanie przez nich zajęć prowadzonych przez opiekunów, chociaż nie w każdym przypadku odbywało się to z częstotliwością wymaganą przepisami rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli. Zdaniem NIK, brak uregulowań wewnętrznych dotyczących przebiegu stażu utrudniał sprawowanie nadzoru pedagogicznego Dyrekcji Szkoły nad realizacją zadań przez nauczycieli stażystów i ich opiekunów.

2. Wdrażanie procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę awansu zawodowego na stopień nauczyciela kontraktowego

Opis stanu
faktycznego

Sześciu nauczycieli stażystów, którzy w kontrolowanym okresie rozpoczęli w Szkole staż, posiadało wymagane kwalifikacje zawodowe (do nauczania przedmiotów w technikum oraz zasadniczej szkole zawodowej): pięciu z tytułem magistra z przygotowaniem pedagogicznym oraz jeden z tytułem licencjata z przygotowaniem pedagogicznym³².

Pozostałych trzech nauczycieli stażystów, legitymowało się wymaganym poziomem wykształcenia kierunkowego: jeden z tytułem magistra i dwóch z tytułem licencjata, natomiast nie posiadało przygotowania pedagogicznego.

³² Określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1264).

W dokumentacji Szkoły brak było zobowiązania tych nauczycieli do uzyskania przygotowania pedagogicznego w trakcie stażu.

Dyrektor Szkoły, stosując art. 10 ust. 3 ustawy KN, nawiązała z nimi stosunek pracy, gdyż - jak wyjaśniła - każdy z nich na rozmowie rekrutacyjnej, przed podpisaniem umowy, zobowiązał się do uzyskania przygotowania pedagogicznego w trakcie odbywania stażu. Osoby te nie złożyły pisemnego zobowiązania, a jedynie ustne.

(dowód: akta kontroli tom II str. 1, 18-21, 98-100, 104-106)

Dwóch z ww. nauczycieli, którzy ukończyli staż, w trakcie jego odbywania uzyskało przygotowanie pedagogiczne, natomiast nauczyciel stażysta, będący w trakcie odbywania stażu w roku szkolnym 2015/2016, rozpoczął studia podyplomowe trzyletnie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela – przewidywany termin ich ukończenia - luty 2017 r.

(dowód: akta kontroli tom II str. 18-21)

Dyrektor Szkoły oświadczyła, że zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy KN, planuje zawrzeć z ww. nauczycielem umowę na kolejny rok pracy i przedłużyć mu staż wymagany do ubiegania się o awans na nauczyciela kontraktowego, aż do uzyskania przygotowania pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli tom II str. 22)

Nauczyciele stażyści, którzy ubiegali się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego złożyli opisowe sprawozdania z realizacji planów rozwoju w przewidzianym przepisami prawa terminie (opisane w pkt 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Sprawozdania odnosiły się do wszystkich zadań, ujętych w planach rozwoju zawodowego. Według tych sprawozdań stażyści zrealizowali wszystkie zadania ujęte w planie rozwoju zawodowego niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 155-167, 201-205, 239-244, 277-282, 323-326, 363-365)

Opiekunowie stażu przedstawili Dyrektorowi Szkoły zindywidualizowane projekty ocen (w każdym przypadku była to ocena pozytywna) dorobku zawodowego nauczycieli w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczycieli, zgodnie z postanowieniami § 5 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

Dyrektor Szkoły, zgodnie z wymogami art. 9c ust. 6 pkt 1 i ust. 8 ustawy KN, w terminie 21 dni od dnia złożenia przez stażystę sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego, ustaliła pisemną ocenę dorobku zawodowego (w każdym przypadku pozytywną) zawierającą uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania.

Uzasadnienia ocen dokonanych przez Dyrektora były takie same odnośnie do każdego z sześciu stażystów. W uzasadnieniach podawano, iż nauczyciel stażysta spełnienia wymogi formalno-prawne do zajmowanego stanowiska nauczyciela przedmiotów nauczanych przez niego. Wskazywano również na jakich dokumentach oparto ocenę (projekt oceny dorobku zawodowego sporządzony przez opiekuna stażu, opinia wydana przez Radę Rodziców i sprawozdanie stażysty z realizacji planu rozwoju zawodowego).

Rada Rodziców skorzystała z możliwości wynikającej z art. 9c ust. 7 ustawy KN, wyrażając swoją opinię na temat oceny dorobku zawodowego nauczyciela stażysty (w każdym przypadku pozytywną).

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 142, 170, 188, 208, 226, 247, 265-266, 287, 307, 330, 350, 370)

Wszyscy stażyści, zgodnie z postanowieniami art. 9b ust. 2 ustawy KN, złożyli do Dyrektora Szkoły wnioski o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego nadania

stopnia nauczyciela kontraktowego, w roku uzyskania pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu. Do dwóch wniosków (dotyczy staży w roku szkolnym 2014/2015), spośród sześciu ogółem, zostały załączone wszystkie wymagane dokumenty, o których mowa w § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, tj. kopie dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacje zawodowe oraz zaświadczenie Dyrektora Szkoły zawierające informacje zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia. W pozostałych czterech przypadkach, do wniosków nie zostały dołączone zaświadczenia Dyrektora Szkoły o zakończonym stażu w roku szkolnym 2013/2014, ponieważ ich nie wystawiła.

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 142, 189, 226-227, 266, 308, 350-351)

We wszystkich sześciu przypadkach, w skład Komisji kwalifikacyjnej, powołanej przez Dyrektora Szkoły, wchodziły dwie osoby - Dyrektor Szkoły, jako jej przewodniczący oraz opiekun stażu.

Z posiedzeń Komisji kwalifikacyjnej były sporządzane protokoły. Jak wynika z ich treści, w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej każdy stażysta, zgodnie z wymogami § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, przedstawił sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego oraz odpowiadał na pytania członków Komisji.

Treść poszczególnych pytań zadanych przez Komisję zamieszczona została w trzech protokołach z sześciu sporządzonych. Liczba pytań zadanych stażystom, zamieszczona w ww. protokołach, wynosiła od trzech do pięciu. Na łącznie zadanych 11 pytań – pięć (45%) nie odnosiło się bezpośrednio do wymagań określonych w § 6 ust. 2 pkt 1-4 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, np. były to pytania o trudności, jakie napotykają stażyści w czasie przygotowania się do zajęć; prośba o podsumowanie swojej pracy na zajęciach w bieżącym roku szkolnym; pytanie o prawa i obowiązki nauczyciela w czasie różnych stopni awansu zawodowego. Spośród pozostałych sześciu pytań: dwa dotyczyły znajomości organizacji i zasad funkcjonowania Szkoły (wymaganie pierwsze) oraz cztery - kwestii metodycznych (wymaganie czwarte). W ww. trzech protokołach po pytaniach, nie podawano treści odpowiedzi udzielonych na poszczególne pytania. Zamiast tego, w pkt „Uwagi na temat udzielonych odpowiedzi”, zamieszczano jedno ogólnie sformułowane zdanie o charakterze wartościującym, np.: „odpowiedzi były wyczerpujące, wykazały znajomość przepisów i organizacji szkoły i chęci rozwoju w kierunku poznawania ciekawych rozwiązań w prowadzeniu zajęć praktycznych i ćwiczeń”, „sprawnie, rzeczowo i wyczerpująco odpowiadał na zadane pytania”. W pozostałych trzech protokołach nie zawarto pytań, natomiast w różnych częściach protokołu („Uwagi” i „Uzasadnienie”) zawarto ogólne stwierdzenia informujące np. o: udzieleniu przez stażystę odpowiedzi na wszystkie pytania, „ciekawym przedstawieniu swojej pracy”, „pozytywnym odniesieniu się do wszystkich uwag”.

We wszystkich sześciu protokołach uzasadnienia rozstrzygnięcia Komisji były jednozdaniowe i informowały, np. że: dana osoba „odpowiedziała na wszystkie pytania i zrealizowała plan rozwoju zawodowego”, „bardzo obszernie i z zaangażowaniem przedstawiła sprawozdanie ze stażu.”

Wszyscy nauczyciele stażyści uzyskali akceptację wszystkich członków Komisji kwalifikacyjnej (dwie osoby) uzyskując średnią arytmetyczną 10 punktów oraz otrzymali zaświadczenie Komisji kwalifikacyjnej w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli tom I str. 133, 171-178, 209-216, 248-255, 288-295, 331-337, 371-377, tom II str. 113-118)

W roku szkolnym 2015/2016 zatrudnionych w Szkole było siedmiu nauczycieli³³, którzy w latach 2013-2015 uzyskali awans na stopień nauczyciela kontraktowego (w tym sześciu, którzy odbyli staż na ten stopień w Zespole Szkół oraz jeden, który

³³ W tym jeden do dnia 29 grudnia 2015 r.

odbył staż w innej szkole). Aktywność zawodowa mająca na celu podniesienie kwalifikacji, w przypadku ww. siedmiu nauczycieli po uzyskaniu awansu na stopień nauczyciela kontraktowego, kształtowała się następująco:

- czterech z nich odbyło lub odbywało w trakcie niniejszej kontroli studia II stopnia, w tym: trzech na kierunku Elektrotechnika (przewidywany termin zakończenia - wrzesień 2016 r.), a jeden na kierunku filologia angielska (w 2014 r. uzyskał z tytuł magistra);
- dwóch ukończyło w roku szkolnym 2015/2016 kurs Microsoft Innovative Educator Expert³⁴, otrzymując tytuł Microsoft Innovative Educator Expert oraz dodatkowo jeden z nich (odbywający studia II stopnia) - ukończył kurs doskonalący „Nauczanie z technologią - 4 moduł poziomu podstawowego”;
- żaden nie ukończył studiów podyplomowych³⁵, kursów w wymiarze powyżej 60 godzin, nie uczestniczył w warsztatach i seminariach/konferencjach oraz nie realizował innych form aktywności zawodowej, w tym własnych programów kształcenia oraz projektów edukacyjnych.

(dowód: akta kontroli tom II str. 23-27)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Szkoły po zakończonych czterech stażach w roku szkolnym 2013/2014 nie wystawiła zaświadczeń, które nauczyciel stażysta jest zobowiązany dołączyć do wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli, zawierających informacje m.in. o wymiarze zatrudnienia nauczyciela stażysty i dacie zatwierdzenia planu rozwoju zawodowego. Ponadto, pomimo stosownych obowiązków określonych w § 11 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, nie przeanalizowała pod tym kątem kompletności przedmiotowych wniosków.

(dowód: akta kontroli tom I str. 131, 142, 189, 227, 266)

Dyrektor w wyjaśnieniach w tej sprawie podała, że niesporządzenie tych zaświadczeń jest jej niedopatrzeniem, które wystąpiło jedynie w roku szkolnym 2013/2014.

(dowód: akta kontroli tom II str. 28, 31)

2. Dyrektor Szkoły, niezgodnie z wymogami art. 9g ust. 1 pkt 1-3 ustawy KN, w przypadku wszystkich postępowań kwalifikacyjnych (sześć) powołała w skład Komisji kwalifikacyjnej, tylko dwóch członków (Dyrektora Szkoły jako przewodniczącego Komisji oraz opiekuna stażu) zamiast wymaganych wskazanym przepisem - trzech.

(dowód: akta kontroli tom I str. 132, 171, 209, 248, 288, 331, 371, tom II str. 113-118)

Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z jej błędnej interpretacji art. 9g ust.1 ustawy KN oraz posługiwania się przez nią drukiem protokołu, który według niej, nie opisywał w sposób właściwy osób, które powinny być powołane do składu Komisji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 29, 31-32)

3. W trzech protokołach z posiedzeń Komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli stażystów ubiegających się o stopień nauczyciela kontraktowego (z sześciu sporządzonych) nie podano treści pytań zadanych nauczycielom w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej, co wymagane jest § 14 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli. Jak wynika z treści pozostałych trzech protokołów 45% pytań zadanych przez Komisję kwalifikacyjną nauczycielom stażystom nie odnosiło się do wymagań na stopień

³⁴ W zaświadczeniu nie podano liczby godzin kursu.

³⁵ Dwóch stażystów ukończyło studia podyplomowe w trakcie stażu.

nauczyciela kontraktowego, co było niezgodne z § 6 ust. 2 ww. rozporządzenia. Zamieszczone w protokołach zapisy o udzielonych odpowiedziach ograniczały się do jednego ogólnego stwierdzenia, nieodnoszącego się do konkretnych pytań, zawierającego ocenę sposobu odpowiedzi („sprawnie, rzeczowo, wyczerpująco”).

We wszystkich sześciu protokołach zamieszczone zostały uzasadnienia rozstrzygnięcia Komisji, jednak były one jednozdaniowe i nie odnosiły się do stopnia i zakresu spełniania przez nauczyciela stażystę wymogów określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

(dowód: akta kontroli tom I str. 171-178, 209-216, 248-255, 288-295, 331-337, 371-377)

Dyrektor wyjaśniła, że w przypadku trzech protokołów pytania nie były zapisane wprost, ale została opisana tematyka, którą poruszały. W jej ocenie takie ujęcie pytań było wystarczające, ponieważ z tych opisów można wywnioskować, jakie były postawione pytania i czego dotyczyły. W rozporządzeniu w sprawie awansu nauczycieli nie ma sprecyzowanego zapisu jak powinna wyglądać informacja o udzielonych przez nauczyciela odpowiedziach, w tym czy ma to być informacja szczegółowa odnosząca się do każdego pytania, czy może być to informacja ogólnikowa. Z uwagi na brak sprecyzowania zapisu, ujęte treści udzielonych odpowiedzi, w jej opinii były poprawne.

(dowód: akta kontroli tom II str. 29, 31-32)

Zdaniem NIK, informacja o udzielonych odpowiedziach powinna być na tyle szczegółowa, aby oddawała właściwy sens wypowiedzi nauczyciela stażysty. Jest to istotne dla sporządzenia rzetelnego uzasadnienia rozstrzygnięcia Komisji, w którym odnosi się ona do sposobu i zakresu spełniania przez nauczyciela stażystę poszczególnych wymagań i wskazuje, co stanowiło podstawę wydania takiego (pozytywnego lub negatywnego) rozstrzygnięcia.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zdaniem NIK, przy zatrudnianiu nauczycieli stażystów nieposiadających wymaganego przygotowania pedagogicznego, Dyrektor powinna żądać od nich pisemnego zobowiązania do uzyskania przygotowania pedagogicznego, ponieważ przygotowanie pedagogiczne jest niezbędnym warunkiem ubiegania się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego. Forma pisemna takiego zobowiązania stanowi większą gwarancję realizacji tego wymogu, a w przypadku niewywiązania się nauczyciela z tego zobowiązania – dowód jego złożenia.

2. NIK zwraca uwagę na identyczne uzasadnienia oceny dorobku zawodowego wszystkich nauczycieli za okres stażu (sporządzane przez Dyrektora Szkoły), sprowadzające się do stwierdzenia spełniania przez stażystę wymogów formalno-prawnych. Zdaniem NIK, uzasadnienie powinno wskazywać stopień realizacji planu rozwoju zawodowego, w odniesieniu do poszczególnych zadań.

Ocena cząstkowa

Dyrektor Szkoły wdrożyła procedurę związaną z procesem uzyskiwania przez nauczycieli stażystów zatrudnionych w szkole stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego. W wymaganych terminach nauczyciele stażyści składali sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego i wnioski o nadanie stopnia awansu, Dyrektor oceniała dorobek zawodowy stażystów i powołała Komisję kwalifikacyjną oraz po uzyskaniu akceptacji Komisji, nadała stażystom stopień nauczyciela kontraktowego. Przedmiotowa procedura została naruszona w zakresie dotyczącym: wydawania stażystom zaświadczenia niezbędnego do awansu oraz sprawdzania kompletności złożonych przez nich wniosków o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego; ustalenia składu Komisji kwalifikacyjnej, do której powoływano dwie zamiast trzech osób; treści sporządzanych przez Komisję protokołów z rozmowy kwalifikacyjnej, które nie zawierały wymaganych elementów w zakresie pytań

i odpowiedzi, a ponadto zamieszczone w nich uzasadnienia rozstrzygnięć Komisji nie odnosiły do stopnia i zakresu spełniania przez nauczyciela stażystę wymogów określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁶, wnosi o:

1. Zapewnienie wszystkim nauczycielom stażystom możliwości obserwacji i prowadzenia zajęć w wymiarze, co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu, zgodnie z wymogami § 6 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.
2. Powoływanie Komisji kwalifikacyjnej w składzie trzyosobowym, zgodnie z wymogami art. 9g ust. 1 pkt 1-3 ustawy KN.
3. Sporządzanie przez Komisje kwalifikacyjne protokołów z przebiegu rozmowy kwalifikacyjnej, zgodnie z wymogami § 14 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli (w zakresie pytań i odpowiedzi).
4. Szczegółowe uzasadnianie przez Komisję kwalifikacyjną rozstrzygnięć z odniesieniem się do spełniania przez stażystę wymogów określonych w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie awansu nauczycieli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 17 maja 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Inga Piotrowska
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

D.W.

³⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.